

Gaizki eginak barkatu...

ZEELANDA BERRIAREN DAMUA. Lehen ministroak barkamena eskatu die Samoako herritarrei, okupazio garaian eginiko desmasengatik

WWW.CHAMBERLAIN.NET.AU

Samoak kultura aberatsa du, polinesiarrek bezalatsu. Irudian, dantzari batzuk Tanu hondartzan.

Juanma Sarasola | DONOSTIA

Ez da batere ohikoa herrialde bateko agintariak beste herrialde bati iraganen egin desmasengatik barkamena eskatzea. Halere, badira, berandu izaki ere, apaltasun keinu hori egitera ausartzen direnak, interes politikoak ala ez. Horixe izan da Zeelanda Berriko lehen ministroak egin berri duena: Samoari barkamena eskatu duela 70 urte baino gehiago, hura okupatzen zuela, samoarrei eman tratuagatik.

Zeelanda Berriko lehen ministro Helen Clarkek Samoako hiriburuan, Apian, egin zuen publiko barkamen eskaera, Samoaren independentziaren 40. urtemugako ekitaldian. Zeelanda Berriak 1914an okupatu zituen Samoako mendebaldeko uharteak, I. Mundu Gerraren hasieran. Lurraldea Alemaniari kendu zion eta 1962 arte bertan agindu zuen. Okupazioan, besteak beste, izurrite larri baten, ekintzaile baketsuen tiroketaren eta Samoako buruzagi Tupua Tamaesese Lealofi III.aren hilketaren erantzulea izan zen Zeelanda Berria.

1918an Zeelanda Berriko agintariak bazekiten Samoara iritsitako *Talune* deitu ontziak gripe espainiarra zeramala, baina, halarik ere, jendea lehorretatzen utzi zuten. Ondorioz hedatutako izurriteak populazioaren %22 hil zuen.

Hori ikusirik, Mau izeneko mugimendu bakezale batek independentziaren aldeko kan-

paina abiatu zuen. 1929an protesta baketsua egin zuen Apian eta Zeelanda Berriko Poliziak gutxienez bederatzi lagun hil eta 50 zauritu zituen. Hildakoen artean samoarren buruzagi nagusia zegoen, Tupua Tamaesese Lealofi III.a; besoak altxatuta zituela, bake eske, hil zuten.

Hori guzia kontuan izanik, Zeelanda Berriko lehen ministroak bere damua azaldu die samoarrei aste honetan: «Zeelanda Berriko Gobernuaren izenean gaur ofizialki barkamena eskatzen diet Samoako herritarrei, iraganen Zeelanda Berriak Samoan zuen administrazioak egin bidegabekeriengatik; era berean, bidegabekeria horiengatik pena eta damua azaldu nahi dut». Horrez gain, «ezgauza eta inkompetente» iritzi dio administrazio kolonial ohia.

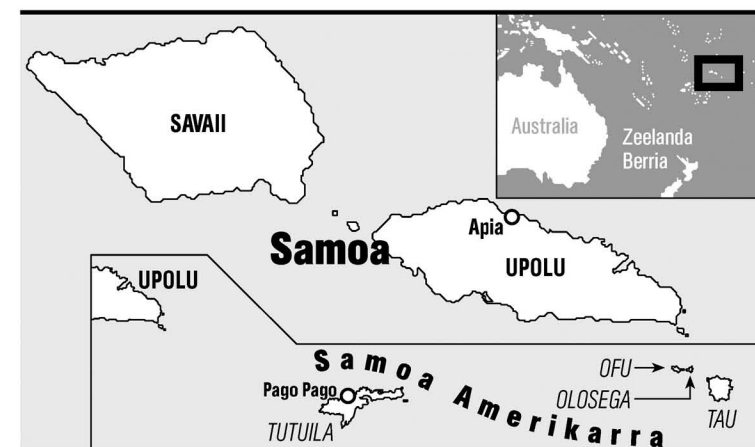
Mota guzietako erreakzioak

Clarken barkamen eskaerak erreakzio ezberdinak eragin ditu

Zeelanda Berrian zein Samoan; negar malkoak, txaloak, harri-dura eta zinismoz beteriko eleak, besteak beste. Esaterako, Samoako buruzagi eta lehen ministro ohi Tupua Tamaesese Efik negar anpolutan jaso zuen Clarken barkamen eskaera: «Oso hunkitua nago... Keinu hau historikoa da eta emandako espirituan onartzen dut».

Zeelanda Berrian bizi diren 100.000 samoarretako askok begi onez ikusi dute Clarkek emandako pausoa. Zernahi den ere, samoarrek ez zuten barkamenik galdegin; gainera, zeelandar gutxi ohartzen ziren barkamena eskatzeko arrazoren bat zegoela.

Zeelanda Berriko egunkari nagusi *The New Zealand Tribune*-k lehen ministroaren keinua ontzat eman du: «Ez da erraza lehen ministro batentzat herrialde oso baten izenean barkamena eskatzea». Aitzitik, Zeelanda Berriko Oposizio Nazio-

• Populazioa: 179.000 pertsona
• Hiriburua: Apia
• Hizkuntzak: samoera, ingeleza

• Erlijio nagusia: kristaua
• Per capita errenta: 1.460 dolar

J. APEZTEGIA

HELEN CLARK

Zeelanda Berriko lehen ministroa

«Zeelanda Berriko Gobernuaren izenean barkamena eskatzen diet samoarrei, iraganeko bidegabekeriengatik»

TUPUA TAMAESESE EFI

Samoako lehen ministro ohi

«Keinu hau historikoa da eta emandako espirituan onartzen dut»

nalaren Alderdiko buru Bill Englishek «izaniko sufrimendua oroitaraztea egoki» ikusi badu ere, gertaera berriengatik barkamenik zergatik ez den eskatu galdetu du. Adibidez, 70eko hamarkadan Zeelanda Berriko Polizia bertan bizi ziren samoar askoren etxeetan goizaldean sartu eta hainbatetan kalean besterik gabe arakatu zituen, legez kanpoko etorkinak jazartzeko politikari jarraiki.

Samoarrak ez dira Zeelanda Berriko Gobernuaren eskutik barkamena jasotzen lehenak. Joan den otsailean Gobernuak jatorri txinatarreko biztanleei barkamena galdatu zien XIX. mendetik 1930 arte Txinako etorkinei sarrera zerga altuegia ezarri izanagatik.

Haatik, duela aste batzuk, Zeelanda Berriko Atzerri ministro Phil Goffek barkamenaren posibilitatea errefusatu zuen, esanez bere Alderdi Laboristak bidegabekeriak bere garaian gaitzetsi zituela. Bien bitartean, Zeelanda Berria Lehenbizi alderdiko Winston Peters maoriak «politikoki zuzenegia» izatea leporatu dio lehen ministroari.

Samoaren ezaugarriak

Kontuak kontu, bizitza aurrera doa bederatzi uharte osatutako herrialdean. Gizarte kontserbadore eta kristau horretan nekazaritza eta arrantza dituzte ogibide nagusi, eta koko olio eta krema, kopra, arraina, garagardoa... esportatzen dituzte. Halere, langabezia handia dute, eta zikloiek eta gaitzek jotzen dute-

HISTORIA

Eskutik eskura, aske izan nahian

Samoia esku askotan egon da 1962an independentzia lortu arte, baina gaur egun ere Estatu Batuen menpe dago lurraldearen zati bat.

1722. Holandako Jacob Roggeveen esploratzailea lehen europarra izan zen Samoan.

1899. Alemaniak Mendebaldeko Samoa anexionatu zuen eta Estatu Batuek Ekialdeko Samoa (Samoa Amerikarra deitua), Berlinek, Washington-ek eta Londresek sinatu akordioaren ondorioz.

1914. Zeelanda Berriak Mendebaldeko Samoa okupatu eta berau administratzeko agindua jaso zuen Nazioen Ligaren eta II. Mundu Gerraren ondoren Nazio Batuen eskutik.

1928. Zeelanda Berriko Poliziak Samoako Mau erresistentzia baketsuko 11 kide hil zituen.

1939-1945. Estatu Batuetako tropak Mendebaldeko Samoan izan ziren.

1962. Mendebaldeko Samoak independentzia lortu zuen.

1997. Mendebaldeko Samoak Samoa izena hartu zuen, aurretik Samoa Amerikarrarekin tentsioa piztu zen.

1998. Gobernuak adierazpen askatasuna murriztu zuen.

2001. Giza Eskubideak Babes-eko Alderdiko Tuilaepa Sailele Malielegaoi lehen ministroa berriaz hautatu zuten.

nean ekonomia hankaz goiti gertatzeko arriskua dute.

Nolanahi ere, dituen paisaia ederrek erakarritza turismoa hazten ari da, baita zerbitzuen sektorea ere.

Zeelanda Berriko lehen ministro Helen Clark barkamena eskatzen.